

Udskriftsdato: 19. december 2025

2016/1 LSF 17 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler og lov om politiets virksomhed (Initiativer mod handel med hash m.v. og politiets anvendelse af peberspray)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2016-19203-1003

Forslag

til

Lov om ændring af lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler og lov om politiets virksomhed

(Initiativer mod handel med hash m.v. og politiets anvendelse af peberspray)

§ 1

I lov nr. 471 af 7. juni 2001 om forbud mod besøgende i bestemte lokaler, som ændret ved § 14 i lov nr. 538 af 8. juni 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Forudgående advarsel kan dog undlades, hvis der inden for de seneste 3 måneder over for den, der råder over lokalerne, er nedlagt forbud vedrørende andre lokaler inden for en radius af 500 meter.«

2. I § 2, stk. 2, 1. pkt., ændres »den lokale presse« til: »et eller flere egnede medier«.

§ 2

I lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 956 af 20. august 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, stk. 1, ændres »lov om våben og eksplosivstoffer § 4, stk. 1,« til: »lov om knive og blankvåben m.v. § 1«.

2. Efter § 20 indsættes:

»§ 20 a. Peberspray må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller
- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig, og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

Stk. 2. Før peberspray tages i brug mod person, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge peberspray, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af peberspray mod person medført gener, der skønnes at kræve lægehjælp, skal den pågældende straks undersøges af en læge.«

3. I § 21, stk. 1, ændres »politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas.« til: »politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund, gas og peberspray.«

§ 3

Loven træder i kraft den 1. januar 2017.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

- 1. Indledning**
- 2. Styrkede redskaber mod hashklubber**
 - 2.1. Gældende ret
 - 2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 3. Politiets anvendelse af peberspray**
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
- 6. Administrative konsekvenser for borgere**
- 7. Miljømæssige konsekvenser**
- 8. Forholdet til EU-retten**
- 9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.**
- 10. Sammenfattende skema**

1. Indledning

Lovforslaget har bl.a. til formål at styrke politiindsatsen mod handel med hash i de såkaldte hashklubber.

De eksisterende regler i lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler (hashklubloven) har generelt haft en positiv effekt på bekæmpelsen af den systematiske handel med hash på bestemte lokaliteter. Politiet oplever dog, at reglerne bliver forsøgt omgået ved, at handelen flyttes til en anden lokalitet, ofte i umiddelbar nærhed af de lokaler, som er ramt af et besøgsforbud, hvorved hashklubbens eksisterende kundegrundlag kan bibeholdes. Det er uacceptabelt, og det foreslås derfor, at der i sådanne situationer skabes hjemmel til at nedlægge et besøgsforbud uden forudgående advarsel til den, der råder over lokalerne. På den måde vil politiet hurtigere og mere effektivt kunne gribe ind, hvis den, der rammes af et besøgsforbud, blot genåbner hashklubben i andre lokaler i nærheden, for eksempel en anden lejlighed i samme beboelsesejendom. Der henvises til pkt. 2 nedenfor.

Det foreslås desuden at måden, hvorpå politiet skal offentliggøre besøgsforbud efter hashklubloven moderniseres, således at dette fremover blot skal ske i et eller flere egnede medier og ikke nødvendigvis, som hidtil, i den lokale presse.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med regeringens øvrige initiativer til bekæmpelse af hashhandlen

gennem en udvidelse af politiets muligheder for at meddele såkaldte zoneforbud – der vil blive reguleret administrativt – og ved en øget politimæssig indsats mod hashhandlen på internettet.

Lovforslaget har endvidere til formål at lovfæste politiets anvendelse af peberspray i politiloven, ligesom det gør sig gældende for politiets øvrige magtmidler. Politiloven vil dermed indeholde en samlet opregning af betingelserne for politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund, gas og peberspray, herunder de grundlæggende betingelser for politiets magtanvendelse. Politiets anvendelse af peberspray er i dag reguleret administrativt.

2. Styrkede redskaber mod hashklubber

2.1. Gældende ret

2.1.1. Lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler giver politiet mulighed for administrativt at træffe beslutning om, at det er forbudt at modtage besøgende eller at opholde sig som besøgende i bestemte lokaler, når visse nærmere angivne betingelser er opfyldt.

Formålet med loven er at sikre, at der kan gribes mere effektivt ind over for såkaldte hashklubber og andre former for organiseret kriminell virksomhed, der foregår i bestemte lokaler og præger nærmiljøet ved at genere og skabe utryghed hos omkringboende, jf. Folketingstidende 2000-01, Tillæg A, side 7288. Loven betegnes på den baggrund almindeligvis som hashklubloven.

2.1.2. Betingelserne for, at politiet kan nedlægge et forbud mod besøgende i bestemte lokaler, fremgår af hashklublovens § 1, stk. 1, mens indholdet af et forbud fremgår af bestemmelsens stk. 2-4.

Efter hashklublovens § 1, stk. 1, kan politidirektøren nedlægge forbud, hvis der i bestemte lokaler foregår virksomhed på en måde, som systematisk indebærer strafbare handlinger. Den strafbare aktivitet skal ifølge forarbejderne til bestemmelsen fremtræde som et væsentligt formål med benyttelsen af lokalerne.

Den virksomhed, der foregår i de pågældende lokaler, og som systematisk indebærer strafbare handlinger, skal efter hashklublovens § 1, stk. 1, endvidere være egnet til at medføre utryghed og ulempe hos omkringboende. Ved vurderingen skal der ifølge bestemmelsens forarbejder især lægges vægt på, om den virksomhed, der foregår i lokalerne, fremmer en adfærd, som reelt vil præge det pågældende nærmiljø på en måde, der typisk skaber utryghed hos omkringboende og fremmer en generel forråelse af nærmiljøet.

Inden der kan nedlægges forbud, skal politiet give en advarsel til den, der råder over lokalerne, jf. hashklublovens § 1, stk. 1. Ifølge forarbejderne til bestemmelsen, skal advarslen således gives til ejeren, andelshaveren eller, hvis virksomheden drives i lejede lokaler, lejerens eller fremlejetageren. Er det en forening eller anden juridisk person, der f.eks. står som lejer, gives advarslen til den, der er beføjet til at repræsentere den juridiske person. Advarslen vil kunne gives mundtligt eller skriftligt.

Fremgangsmåden ved meddelelse af en advarsel efter bestemmelsen vil normalt være, at politiet opsøger den person, det overvejes at give en advarsel om forbud. Den pågældende gøres bekendt med sagen og får mulighed for at fremkomme med sine bemærkninger (partshøring), inden der tages endelig stilling til, om advarslen skal gives. Hvis det besluttet straks at meddele en advarsel udleveres på stedet en skriftlig advarsel, som bl.a. indeholder en begrundelse og oplysning om, at advarslen kan påklages. En skriftlig advarsel, som ikke meddeles på stedet, vil kunne sendes til den pågældende. Advarslen anses i disse tilfælde for givet, når den er kommet frem til adressaten, f.eks. er lagt i postkassen. Se nærmere herom nedenfor under pkt. 2.1.6.

2.1.3. Justitsministeriet har ved cirkulæreskrivelse nr. 12113 af 22. juni 2001 om lov om forbud mod be-

søgende i bestemte lokaler fastsat nærmere retningslinjer for politiets behandling af sager om nedlæggelse af forbud efter loven.

Under pkt. 6 i cirkulæreskrivelsen er det bl.a. anført, at det skal fremgå af advarslen, at et forbud efter loven vil blive nedlagt, hvis lokalerne fortsat anvendes på en sådan måde, at lovens betingelser for at nedlægge et forbud er opfyldt.

Der skal ikke i advarslen gives den, der råder over lokalerne, en egentlig frist til lovliggørelse af forholdene. Et forbud vil derfor også kunne nedlægges selv ganske kort tid efter en meddelt advarsel. Der skal dog naturligvis i praksis gives den, der råder over de pågældende lokaler, og som har modtaget en advarsel, en reel mulighed for at træffe foranstaltninger til at få ændret benyttelsen af de pågældende lokaler, sådan at et forbud kan undgås.

Træffer den, der råder over lokalerne, ikke foranstaltninger med henblik på at efterleve advarslen, og er betingelserne således fortsat til stede, kan der nedlægges et forbud. Forinden der træffes afgørelse om at nedlægge et forbud, skal der foretages fornyet partshøring. Der vil i den forbindelse efter omstændighederne kunne følges samme fremgangsmåde som beskrevet ovenfor vedrørende meddelelse af advarsel, således at forbuddet eventuelt meddeles på stedet (umiddelbart efter partshøringen) over for den, der råder over lokalerne.

2.1.4. Efter hashklublovens § 1, stk. 2, indebærer et forbud – med de undtagelser, der er nævnt i bestemmelsens stk. 3 og 4, jf. herom nedenfor – at det er forbudt at modtage besøgende eller at opholde sig som besøgende i eller i umiddelbar nærhed af de pågældende lokaler. Ifølge forarbejderne til bestemmelsen vil et forbud således som udgangspunkt være overtrådt, uanset om det f.eks. kan bevises, at en person, der træffes i en hashklub, konkret har villet købe eller modtage hash ved den pågældende lejlighed.

Forbuddet omfatter ikke personer, som er nærmeste pårørende til personer med fast bopæl i lokalerne, jf. hashklublovens § 1, stk. 3, eller personer, som modtages eller opholder sig i lokalerne alene for at deltage i en forsamling med et politisk eller andet meningsbefordrende øjemed, hvis lokalerne også forud for, at forbuddet blev nedlagt, anvendtes til en sådan forsamlingsvirksomhed, jf. bestemmelsens stk. 4.

Et forbud gælder i 3 måneder og kan forlænges med indtil 3 måneder ad gangen, jf. hashklublovens § 2, stk. 1. Som anført i bestemmelsens forarbejder kan et forbud tilbagekaldes, inden 3-måneders perioden er udløbet. Den, der råder over lokalerne, kan således selv skabe grundlag for at få forbuddet ophævet ved at bringe den kriminelle aktivitet til ophør og tage initiativ til i stedet at benytte lokalerne til et andet (lovligt) formål.

2.1.5. Efter hashklublovens § 2, stk. 2, 1. pkt., skal politiet bekendtgøre et forbud ved skiltning og ved meddelelse i den lokale presse. Skiltningen skal opsættes uden for de pågældende lokaler efter nærmere aftale med ejeren eller på nærmeste offentlige vej, jf. pkt. 6 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 12113 af 22. juni 2001.

Det skal af skiltningen og meddelelsen i den lokale presse fremgå, at forbuddet er nedlagt i medfør af lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler, og at overtrædelse af forbuddet vil kunne straffes med fængsel indtil 4 måneder. Det forudsættes, at meddelelse herom kan ske ved gengivelse – eventuelt med mindre skrifttype – af lovens §§ 1 og 4, stk. 1.

Politiet skal endvidere give særskilt meddelelse om forbuddet til den, der råder over lokalerne, jf. hashklublovens § 2, stk. 2, 2. pkt.

Den, der råder over lokalerne, kan efter hashklublovens § 3, stk. 1 og 2, kræve, at afgørelser om nedlæggelse af forbud indbringes for domstolene af den myndighed, der har truffet afgørelsen. En anmodning

om domstolsprøvelse har ikke opsættende virkning, medmindre retten ved kendelse bestemmer andet, jf. bestemmelsens stk. 3.

Efter hashklublovens § 4, stk. 1, straffes overtrædelse af et forbud med bøde. Straffen kan i gentagelsestilfælde stige til fængsel i indtil 4 måneder.

2.1.6. Sager om nedlæggelse af forbud er omfattet af de almindelige forvaltningsprocessuelle regler i forvaltningsloven. Både selve forbuddet og den forudgående advarsel er således afgørelser i forvaltningslovens forstand. Det betyder i forhold til den, der er part i sagen, at forvaltningslovens almindelige regler om partsaktindsigt, partshøring, begrundelse og klagevejledning m.v. finder anvendelse.

Den, der råder over det pågældende lokale, vil være part i en sag om nedlæggelse af forbud. Hvorvidt andre må anses for at have partsstatus i forhold til en forbudssag vil afhænge af, om de pågældende har en væsentlig og individuel interesse i sagen.

Politikredsens afgørelser i form af advarsel og forbud i medfør af hashklublovens § 1, stk. 1, kan påklages til Rigspolitiet, jf. retsplejelovens § 109, stk. 1. Rigspolitiets afgørelse kan ikke påklages til Justitsministeriet, jf. retsplejelovens § 109, stk. 2.

2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.2.1. *Besøgsforbud uden forudgående advarsel*

2.2.1.1. Politiet oplever, at nedlæggelse af et besøgsforbud efter hashklubloven kan resultere i, at handlen flyttes til andre lokaler, som ikke er omfattet af forbuddet, men som ofte ligger umiddelbart i nærheden af de forbudsomfattede lokaler, hvorved det hidtidige kundegrundlag kan bevares.

Dette indebærer, at politiet – før der kan nedlægges et nyt besøgsforbud for de aktuelle lokaler – skal give den, der råder over lokalerne, en ny advarsel, ligesom der skal gives den pågældende en reel mulighed for at træffe foranstaltninger til at få ændret benyttelsen af de pågældende lokaler, jf. pkt. 2.1 ovenfor.

2.2.1.2. Justitsministeriet finder på den baggrund, at hashklubloven bør ændres, så politiets muligheder for at skride ind i en sådan situation styrkes.

Det foreslås derfor at ændre hashklublovens § 1, stk. 1, således at forudgående advarsel til den, der råder over lokalerne, kan undlades, hvis der inden for de seneste 3 måneder over for den pågældende er nedlagt forbud efter hashklubloven vedrørende andre lokaler inden for en radius af 500 meter.

Dette indebærer, at politiet under de angivne omstændigheder vil kunne nedlægge besøgsforbud uden først at give en advarsel til den, der råder over lokalerne. Politiet vil dermed hurtigere kunne gribe ind i en situation, hvor den, der rammes af et besøgsforbud, blot genåbner hashklubben i andre lokaler i nærheden, f.eks. en anden lejlighed i samme beboelsesejendom.

Der tilsigtes ingen ændringer af de øvrige betingelser for at nedlægge forbud. Det vil således fortsat være en betingelse, at der i de pågældende lokaler foregår virksomhed på en måde, som systematisk indebærer strafbare handlinger, og som er egnet til at medføre ulempe og utryghed hos omkringboende, jf. hashklublovens § 1, stk. 1.

Endvidere vil forvaltningslovens almindelige regler om partsaktindsigt, partshøring, begrundelse og klagevejledning m.v. fortsat finde anvendelse i sager om meddelelse af advarsel og nedlæggelse af forbud.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.2.2. *Offentliggørelse af besøgsforbud*

2.2.2.1. Som anført ovenfor under pkt. 2.1.5, skal politiet bl.a. bekendtgøre et forbud ved meddelelse i den lokale presse, jf. hashklublovens § 2, stk. 1, 1. pkt.

Politikredsene anvender i praksis ofte de almindelige husstandsomdelte aviser og blade til at bekendtgøre forbud efter hashklubloven. Flere politikredse har imidlertid bemærket, at ordningen forekommer forældet, og at man i mange tilfælde formentlig kunne nå en større og mere relevant kreds af personer ved offentliggørelse af forbuddet på eksempelvis hjemmesiden for den politikreds, som har udstedt forbuddet eller på de sociale medier.

2.2.2.2. Justitsministeriet finder på den baggrund, at bestemmelsen om offentliggørelse af besøgsforbud efter hashklubloven bør moderniseres.

Det foreslås at ændre bestemmelsen i hashklublovens § 2, stk. 2, 1. pkt., således at kravet om bekendtgørelse i "den lokale presse" ændres til et krav om bekendtgørelse i "et eller flere egnede medier."

Politiet vil herefter i hvert enkelt tilfælde kunne foretage en konkret vurdering af, hvordan et nedlagt forbud efter hashklubloven bekendtgøres mest hensigtsmæssigt. Bekendtgørelse vil således f.eks. kunne ske på politiets hjemmeside eller på de sociale medier, ligesom det – som hidtil – vil være muligt at bekendtgøre et forbud i den lokale presse.

Politiet vil fortsat tillige skulle opsætte skiltning om forbuddet, jf. hashklublovens § 2, stk. 2, 1. pkt., og give særskilt meddelelse om forbuddet til den, der råder over lokalerne, jf. lovens § 2, stk. 2, 2. pkt.

3. Politiets anvendelse af peberspray som magtmiddel

3.1. Gældende ret

3.1.1. Politilovens bestemmelser om magtanvendelse

Politolovens kapitel 4 regulerer politiets anvendelse af magt såvel inden for som uden for strafferetsplejen.

Politolovens § 15 indeholder en udtømmende opregning af de opgaver, hvor magt kan anvendes. Det fremgår således af bestemmelsen, at politiet må anvende magt

- 1) med henblik på at forebygge og afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed,
- 2) med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben,
- 3) med henblik på at bringe strafbar virksomhed til ophør eller i forbindelse med efterforskning og forfølgning af strafbare forhold,
- 4) som led i bistand til andre myndigheder,
- 5) som led i udførelse af kontrol- og tilsynsopgaver samt
- 6) med henblik på at vurdere, om et barn eller en beruset, syg eller hjælpeløs person befinder sig i fare.

De grundlæggende betingelser for politiets magtanvendelse fremgår af politilovens § 16. Heraf fremgår, at politiets magtanvendelse skal være nødvendig og forsvarlig og alene må ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Det skal indgå i vurderingen af forsvarligheden, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade. Derudover skal magt anvendes så skånsomt som omstændighederne tillader, således at eventuelle skader begrænses til et minimum.

I politilovens §§ 17-20 findes de særlige bestemmelser om politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas. Bestemmelserne indeholder en udtømmende opregning af de situationer, hvor de nævnte magtmidler må anvendes af politiet.

Politiloven indeholder ikke særlige bestemmelser om politiets anvendelse af peberspray.

3.1.2. Magtanvendelsesbekendtgørelsen

Magtanvendelsesbestemmelserne i politiloven suppleres af bekendtgørelse nr. 978 af 21. september 2004 om politiets anvendelse af visse magtmidler mv. (magtanvendelsesbekendtgørelsen) med senere ændringer. Bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i politilovens § 21.

I magtanvendelsesbekendtgørelsen findes i §§ 1 og 2 generelle bestemmelser om politiets magtanvendelse, der svarer til bestemmelserne i politilovens §§ 15 og 16. Bekendtgørelsens §§ 4-9 vedrører den nærmere anvendelse af skydevåben, §§ 10-14 vedrører den nærmere anvendelse af stav, §§ 15-20 vedrører brug af hund til magtanvendelse, §§ 21-25 vedrører anvendelse af gas, og §§ 25 a-25 d vedrører anvendelse af peberspray.

For så vidt angår politiets anvendelse af peberspray, fremgår det af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 25 a, at anvendelse må ske med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller
- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig, og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

Disse betingelser svarer til betingelserne i politilovens § 18 om politiets anvendelse af stav og til dels betingelserne i politilovens § 19 om politiets anvendelse af hund. Der gælder således de samme indikationskrav for politiets anvendelse af peberspray som for anvendelse af stav og hund.

Magtanvendelsesbekendtgørelsens § 25 b foreskriver, at før peberspray tages i brug, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge peberspray, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 25 c skal politiet efter anvendelse af peberspray så vidt muligt og i fornødent omfang tilbyde at afhjælpe gener forårsaget af, at en person har været eksponeret for peberspray. Den pågældende skal desuden straks undersøges af en læge, hvis politiets brug af peberspray har medført gener, som skønnes at kræve lægehjælp.

Det følger endelig af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 25 d, at politiet kun må anvende peberspray af typer, som er godkendt af Rigspolitiet.

3.1.3. Peberspray

Peberspray er en væske, der består af et peberekstrakt, og som ved hjælp af en drivgas sprøjtes mod den, som den koncentrerede stråle rettes imod. Det aktive stof i peberspray er capsaicin (oleoresin capsicum).

Pebersprayeren udsender en tynd, komprimeret stråle, som virker i en afstand af op til ca. 6 meter. Peberspray skal ramme den pågældende i ansigtet for at virke optimalt. Peberspray forårsager akut øjenkrampe med deraf følgende midlertidig blindhed, som varer i ca. 30-45 minutter. Peberspray er derfor effektivt som middel til pacificering. Virkningen indtræffer øjeblikkeligt, selv hvis den pågældende har lukket øjnene under påvirkningen, fordi pebersprayeren vil virke, når vedkommende blinker med øjnene. Foruden akut øjenkrampe giver peberspray svien i huden, irritation af slimhinderne og hoste, og desuden vil den pågældende blive desorienteret og føle ubehag.

Rigspolitiet har bl.a. samarbejdet med Sundhedsstyrelsen i forbindelse med fastlæggelsen af det nuværende niveau af capsaicin i den type peberspray, som anvendes af politiet.

3.1.4. Politiets anvendelse af peberspray

3.1.4.1. Forsøgsordningen

Indførelsen af peberspray som magtmiddel skete på baggrund af erfaringer i tre politikredse med en forsøgsordning, som blev iværksat den 1. juni 2006. Formålet med forsøget var bl.a. at afdække, om peberspray var egnet til at indgå som et magtmiddel for politiet i sammenhæng med skydevåben, stav, hund og gas.

Af Rigspolitiets evaluering af forsøget fremgår bl.a., at peberspray vurderes at være et velegnet magtmiddel, og som kan medvirke til, at der sker færre skader på både borgere og politifolk under anholdelser, idet voldsomme anholdelser med for eksempel anvendelse af stav i større omfang kan undgås.

På baggrund af de gode erfaringer med anvendelse af peberspray som magtmiddel anbefalede Rigspolitiet i forbindelse med evalueringen, at peberspray hurtigst muligt blev indført som et permanent magtmiddel for dansk politi.

Politiets brug af peberspray blev herefter tilladt som magtmiddel pr. 1. januar 2008 i forbindelse med en ændring af magtanvendelsesbekendtgørelsen.

3.1.4.2. Politiets retningslinjer for anvendelse af peberspray

Rigspolitiet har på baggrund af magtanvendelsesbekendtgørelsen udarbejdet kundgørelse II nr. 57 af 15. januar 2008 om politiets anvendelse af peberspray.

I kundgørelsen gengives de almindelige betingelser (indikationskrav) for politiets magtanvendelse med peberspray, som fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens §§ 25 a-25 c.

Derudover henvises i kundgørelsen til politilovens §§ 15 og 16 om de grundlæggende regler for politiets anvendelse af magt, og det fremhæves i den forbindelse, at anvendelse af peberspray skal være nødvendig og forsvarlig og stå i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Anvendelsen skal være så skånsom, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum. Peberspray må kun anvendes af personale, der er uddannet hertil.

Det fremgår endvidere af kundgørelsen, at enhver anvendelse af peberspray skal indberettes til ledelsen i den lokale politikreds på en særlig blanket, og at politikredsene periodevis skal sende statistik over anvendelsen af peberspray til Rigspolitiet.

Rigspolitiet har desuden i efteråret 2013 sendt en skrivelse til samtlige politikredse om politiets anven-

delse af peberspray. Skrivelsen er udarbejdet på baggrund af en henvendelse til Rigspolitiet fra Den Uafhængige Politiklagemyndighed om politiets anvendelse af peberspray over for førere af køretøjer i fart, herunder knallerter og motorcykler.

I skrivelsen til politikredsene redegøres der indledningsvis for de almindelige bestemmelser om politiets magtanvendelse i politiloven samt betingelserne for anvendelse af peberspray i magtanvendelsesbekendtgørelsen. I forhold til nødvendighedsbetingelsen i politilovens § 16 fremgår det i den forbindelse bl.a., at hvis magtanvendelsen indebærer handlinger, der udsætter andre personer for livsfare, er betingelsen skærpet, således at magtanvendelsen skal være absolut nødvendig. Det fremgår endvidere i forhold til forsvarlighedsbetingelsen i politilovens § 16, at det skal indgå i den konkrete forsvarlighedsvurdering, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade.

Herudover fremgår det af skrivelsen til politikredsene, at kravet om, at den konkrete magtanvendelse skal være både nødvendig og forsvarlig medfører, at der vil opstå situationer, hvor den konkrete magtanvendelse nok vil opfylde nødvendighedsbetingelsen, men ikke forsvarlighedsbetingelsen. I sådanne situationer vil den konkrete magtanvendelse derfor ikke efter Rigspolitiets opfattelse være i overensstemmelse med politiloven.

For så vidt angår politiets anvendelse af peberspray over for førere af køretøjer, fremgår det af skrivelsen til politikredsene, at eksponering med peberspray af en fører af et køretøj (herunder knallert og motorcykel), under kørsel med henblik på at bringe køretøjet til standsning, som alt overvejende udgangspunkt ikke kan antages at stå i et rimeligt forhold til det mål, der forfølges. Det skyldes, at anvendelsen af peberspray i en sådan situation vil medføre fare for, at føreren, eventuelle passagerer eller andre tilstedeværende kommer alvorligt til skade.

3.1.4.3. Indberetninger over politiets faktiske anvendelse af peberspray

På baggrund af politiets indberetninger vedrørende peberspray har Rigspolitiet oplyst følgende om omfanget af politiets anvendelse af peberspray i perioden 2009-2013:

Årstal	Antal indberetninger
2013	1.149
2012	1.428
2011	1.654
2010	1.290
2009	1.427

Tallene vedrører færdigbehandlede og foreløbige indberetninger. Tallet for 2013 dækker også Færøerne og Grønland, hvilket ikke er tilfældet for de øvrige år.

Rigspolitiet har desuden oplyst, at peberspray i hele perioden er det magtmiddel, der, sammenlignet med skydevåben, stav, tjenestehund og gas, er anvendt hyppigst af politiet.

Rigspolitiet har endnu ikke færdigbehandlet de indsendte indberetninger for 2015, hvorfor der ikke på nuværende tidspunkt kan siges noget om politiets anvendelse af peberspray i 2015. Rigspolitiet har dog på baggrund af de indsendte indberetninger for 2014 oplyst, at politiets anvendelse af peberspray i 2014 i overvejende grad er anvendt for at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person eller for at

sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand. Der henvises til skemaet nedenfor.

Begrundelse for anvendelse af peberspray (indikationskrav)	Antal anvendt peberspray	Antal anvendt peberspray i procent
At afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person.	311	35 %
At afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv og helbred.	53	6%
At afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg.	-	-
At afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom.	2	0 %
At sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand.	472	53 %
At sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig, og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.	55	6 %
	893	100 %

Tallene vedrører samtlige politikredse inklusiv Færøerne og Grønland og dækker over færdigbehandlede indberetninger.

Rigspolitiet har desuden oplyst, at politiet i 2014 i de fleste tilfælde har anvendt peberspray udendørs og oftest på gaden eller i åbent terræn. Der henvises til skemaet nedenfor.

Lokation	Inde	Ude	Total
Andre offentlige steder	23	27	50
Bodega og lignende	10	6	16
Bolig	120	12	132
Bus-/togstation	3	7	10
Festival/koncertområde	2	11	13
Fodboldstadion	1	-	1
Gaden	2	476	478
Offentlige transportmidler	1	-	1
Idrætsanlæg i øvrigt	-	1	1
Opgang	26	5	31
Restaurant, café eller lignende	2	6	8
Skov	-	4	4

Åbent terræn	-	59	59
Andet	51	38	89
	241	652	893
	27 %	73 %	100 %

3.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Peberspray er det magtmiddel, som politiet hyppigst gør brug af, og da politiets magtanvendelse efter omstændighederne kan indebære vidtgående indgreb i borgernes integritet, finder Justitsministeriet, at politiets anvendelse af dette magtmiddel bør reguleres direkte i politiloven i lighed med politiets anvendelse af de øvrige magtmidler (f.eks. stav, hund og gas).

Justitsministeriet finder i den forbindelse, at politiets anvendelse af peberspray – som hidtil – skal ske i overensstemmelse med de generelle principper for politiets magtanvendelse, der er beskrevet i politilovens §§ 15 og 16, og i de konkrete situationer, der er beskrevet i lovforslagets § 20 a, som er en videreførelse af bestemmelserne i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 25 a, nr. 1-6. Det bemærkes i den forbindelse, at de gældende bestemmelser i magtanvendelsesbekendtgørelsens §§ 25 a-25 d fortsat finder anvendelse ved siden af de foreslåede bestemmelser i politiloven om politiets anvendelse af peberspray, herunder at politiet skal afhjælpe gener forårsaget af, at en person har været eksponeret for peberspray.

Politiets magtanvendelse skal således i en konkret situation være nødvendig, forsvarlig, så skånsom, som omstændighederne tillader, samt proportional i forhold til de interesser, der søges beskyttet med magtanvendelsen. Det indgår i den forbindelse i forsvarlighedsvurderingen, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade.

Spørgsmålet om, hvorvidt politiet i en konkret situation bør gribe til magtanvendelse ved brug af peberspray, må efter Justitsministeriets opfattelse bero på en konkret politifaglig vurdering af omstændighederne i en given situation. Der skal således bl.a. foretages en konkret vurdering af en række faktiske omstændigheder, herunder bl.a. antallet af involverede personer og disse personers fysik og sindstilstand. Derudover skal der foretages en konkret vurdering af, hvilket magtmiddel der i en given situation må anses for mest egnet og samlet set må forventes at medføre mindst skade.

Justitsministeriet finder i den forbindelse, og i lighed med den øvrige regulering af politiets anvendelse af magtmidler, at det ikke er hensigtsmæssigt at søge at fastsætte en detaljeret regulering af alle de situationer, hvor magtanvendelse med peberspray vil kunne forekomme. Det vil således efter Justitsministeriets opfattelse næppe være muligt at udarbejde en udtømmende opregning af disse situationer, ligesom reglerne om politiets magtanvendelse ikke bør blive så detaljerede, at der ikke fremover levnes plads til politiets skøn.

Omvendt finder Justitsministeriet, at det er klart, at der vil være situationer, hvor der generelt bør udvises særlig tilbageholdenhed med anvendelsen af peberspray, f.eks. i tilfælde, hvor et køretøj ønskes bragt til standsning (som nævnt ovenfor under punkt 3.1.4.2) eller i tilfælde, hvor en person er ilagt håndjern.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 31. august 2016 til den 28. september 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: Advokatrådet, Amnesty International, Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd, Dansk Erhverv, Dansk Fængselsforbund, Dansk Industri, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Fagligt Fælles Forbund 3F, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Offentlige Anklagere, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsklubben af socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Politiforbundet i Danmark, Politidirektørforeningen, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigspolitiet, samtlige byretter, Vestre Landsret og Østre Landsret.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser		
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter hashklublovens § 1, stk. 1, er det en betingelse for at nedlægge et forbud mod besøgende i bestemte lokaler, at der er givet en forudgående advarsel til den, der råder over lokalerne.

Det foreslås, at der indsættes et 2. punktum i bestemmelsen, hvorefter forbud mod besøgende i bestemte lokaler vil kunne nedlægges uden forudgående advarsel til den, der råder over lokalerne, hvis der inden for de seneste 3 måneder over for den pågældende i medfør af hashklublovens § 1, stk. 1, er nedlagt forbud vedrørende andre bestemte lokaler inden for en radius af 500 meter.

Lovforslaget har til formål at sikre, at politiet hurtigere og mere effektivt kan gribe ind, hvis den, der rammes af et besøgsforbud, blot genåbner hashklubben i andre lokaler i nærheden, f.eks. en anden lejlighed i samme beboelsesejendom.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter hashklublovens § 2, stk. 2, 1. pkt., skal politiet bekendtgøre et forbud ved skiltning og ved meddelelse i den lokale presse. Politiet skal endvidere give særskilt meddelelse om forbuddet til den, der råder over lokalerne, jf. hashklublovens § 2, stk. 2, 2. pkt.

Det foreslås at ændre bestemmelsen i hashklublovens § 2, stk. 2, 1. pkt., således at kravet om bekendtgørelse i "den lokale presse" ændres til et krav om bekendtgørelse i "et eller flere egnede medier."

Politiet vil efter den foreslåede ændring fremover i hvert enkelt tilfælde kunne foretage en konkret vurdering af, hvordan et nedlagt forbud efter hashklubloven bekendtgøres mest hensigtsmæssigt. Bekendtgørelse vil således f.eks. kunne ske på politiets hjemmeside eller på de sociale medier, ligesom det – som hidtil – vil være muligt at bekendtgøre et forbud i den lokale presse.

Politiet vil fortsat tillige skulle opsætte skiltning om forbuddet, jf. hashklublovens § 2, stk. 2, 1. pkt., og give særskilt meddelelse om forbuddet til den, der råder over lokalerne, jf. lovens § 2, stk. 2, 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Det fremgår af politilovens § 6, stk. 1, at på steder, hvor der efter lov om våben og eksplosivstoffer § 4, stk. 1, gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan politiet besigtige en persons legeme samt

undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben.

Det foreslås at ændre bestemmelsen i politilovens § 6, stk. 1, som følge af ikrafttrædelsen den 1. juli 2016 af lov nr. 376 af 27. april 2016 om knive og blankvåben m.v. Der er tale om en ændring af redaktionel karakter.

Til nr. 2

Politilovens kapitel 4 regulerer politiets anvendelse af magt såvel inden for som uden for strafferetsplejen. Magtanvendelsesbestemmelserne i politiloven suppleres af bestemmelserne i bekendtgørelse nr. 978 af 21. september 2004 om politiets anvendelse af visse magtmidler m.v. (magtanvendelsesbekendtgørelsen) med senere ændringer, herunder bestemmelserne om politiets anvendelse af peberspray i bekendtgørelsens §§ 25 a-25 d.

Den foreslåede bestemmelse i politilovens § 20 a indeholder regler om politiets anvendelse af peberspray. Peberspray omfatter de af Rigspolitechefen godkendte typer. Bestemmelsen er en videreførelse af de eksisterende regler om politiets anvendelse af peberspray i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Den foreslåede bestemmelse omfatter den faktiske anvendelse af peberspray samt advarsler og andre tilkendegivelser om anvendelse af peberspray. Som ved anvendelse af f.eks. stav, jf. bemærkningerne til politilovens § 18, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5937, må politiet ikke – mundtligt eller ved sin blotte optræden – bevidst give indtryk af at ville anvende peberspray, medmindre betingelserne i bestemmelsen er opfyldt. Det beror på en konkret vurdering af den enkelte polititjenestemands håndtering af pebersprayen, hvornår der foreligger en tilkendegivelse om anvendelse af peberspray.

Den foreslåede bestemmelse i § 20 a, *stk. 1*, indeholder en udtømmende opregning af de situationer, hvor peberspray må anvendes som magtmiddel. De nævnte situationer svarer til, hvornår der efter den gældende administrative regulering er adgang til at anvende peberspray. Bestemmelserne svarer i øvrigt til de situationer, hvor der efter politiloven kan anvendes stav og til dels de situationer, hvor der efter politiloven kan anvendes hund.

Den foreslåede bestemmelse i § 20 a, *stk. 1, nr. 1*, medfører, at peberspray kan anvendes med henblik på at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person. Et overhængende angreb omfatter i forhold til det påbegyndte angreb det tidsmæssigt fjernere, men dog sikre angreb, jf. også bemærkningerne til politilovens § 17, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5934. Som ved anvendelse af bl.a. stav, er det dog ikke ethvert personangreb, der kan mødes med anvendelse af peberspray. Brug af peberspray skal stå i rimeligt forhold til angrebet.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 20 a, *stk. 1, nr. 2*, kan peberspray anvendes med henblik på at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred. Som ved politiets anvendelse af bl.a. stav, er det ikke enhver fare for personskade, der kan berettigede anvendelse af peberspray.

Bestemmelsen sigter navnlig til de situationer, hvor politiet anvender magt over for en person af hensyn til den pågældende selv (nødhjælpstilfælde).

Som ved anvendelse af stav, vil anvendelse af peberspray endvidere kunne være berettiget i situationer, hvor nogen søger at forhindre politiet i at hjælpe en person i fare, f.eks. ved at stille sig i vejen for politiets adgang til det sted, hvor personen befinder sig.

Hvilket magtmiddel, der skal anvendes i den konkrete situation beror på en konkret vurdering af, hvad der i den pågældende situation er nødvendigt og forsvarligt.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 20 a, *stk. 1, nr. 3*, kan peberspray anvendes med henblik på at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg. Udtrykket ”samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg” har samme betydning som i politilovens § 17, *stk. 1, nr. 3*, om anvendelse skydevåben. I bemærkningerne til denne bestemmelse, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5935, er det anført, at bestemmelsen omfatter offentlige institutioner med en særlig betydning for samfundets funktion, men også private virksomheder af særlig betydning kan være omfattet. Som eksempler nævnes kongehuset, Folketinget, ministerierne, politi- og retsbygninger, jernbaneanlæg, broer, havne, lufthavne, telefonanlæg, banker og posthuse, samt større eller livsvigtige industrianlæg.

Den foreslåede bestemmelse i § 20 a, *stk. 1, nr. 4*, medfører, at peberspray kan anvendes med henblik på, at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom. Udtrykket ”ejendom” har samme betydning som i politilovens § 18, *stk. 1, nr. 4*, om anvendelse af stav. Af bemærkningerne til denne bestemmelse, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5937, fremgår, at angreb på fast ejendom og andre formuegoder er omfattet. Den økonomiske værdi af godet er ikke i sig selv afgørende for, om der er tale om et angreb omfattet af bestemmelsen. Værdien kan dog have betydning ved vurderingen af, om det vil være nødvendigt og forsvarligt at anvende stav.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 20 a, *stk. 1, nr. 5*, kan peberspray anvendes med henblik på at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand. Som i politilovens § 18, *stk. 1, nr. 5*, om anvendelse af stav, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5937, forstås ved ”tjenestehandlinger” bl.a. anholdelse/frihedsberøvelse, påbud, visitation og fratagelse af genstande, eller hvis politiet søger at skaffe sig adgang til et ikke-frit tilgængeligt sted. Udtrykket ”aktiv modstand” kan omfatte en række situationer fra omfattende uroligheder til situationer, hvor en anholdt/pågrebet person holder fast i en genstand eller andre personer, når politiet forsøger at føre den pågældende væk. Det omfatter også situationer, hvor en pågrebet person forsøger at slå eller rive sig løs fra en polititjenestemands greb, eller hvor en person gør fysisk modstand mod en visitation. Der kan også være tale om, at tredjemand forsøger at lægge forhindringer i vejen for politiets arbejde, f.eks. at personer forsøger at forhindre en anholdelse eller at befri en anholdt. I bemærkningerne til politilovens § 18, *stk. 1, nr. 5*, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5937, henvises desuden til, at straffelovens § 119, *stk. 3*, om at det er strafbart at forsøge at lægge f.eks. politiet hindringer i vejen for udførelse af deres tjeneste eller hverv, kan være vejledende for, hvornår der foreligger aktiv modstand mod en tjenestehandling.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 20 a, *stk. 1, nr. 6*, kan peberspray anvendes med henblik på at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig, og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet. Udtrykket ”passiv modstand” skal forstås i overensstemmelse med politilovens § 18, *stk. 1, nr. 6*. Det fremgår af bemærkningerne til denne bestemmelse, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5938, at passiv modstand f.eks. omfatter situationer, hvor en anholdt, der ønskes ført væk, ikke følger med, men forholder sig passiv, eller hvor en større menneskemængde stimler sammen på offentlige veje mv., og ikke forlader stedet på trods af politiets påbud herom. Passiv modstand omfatter også situationer, hvor en anholdt – uden at slå eller rive sig fri fra en polititjenestemand – forsøger at undvige ved f.eks. at løbe fra stedet. Hvis en anholdt derimod slår eller river sig fri fra en polititjenestemand for at løbe fra stedet, vil situationen være omfattet af bestemmelsen i nr. 5 om aktiv modstand. Passiv modstand, der indebærer risiko for nogens liv eller helbred, f.eks. ved at en person blokerer for adgang til en person, der forsøger selvmord eller på anden måde er i fare, vil være omfattet af bestemmelsens nr. 2. Bestemmelsen i nr. 6 vil således i praksis navnlig omfatte tjenestehandlinger med henblik på at afværge fare for ordensforstyrrelser, bringe strafbar virksomhed til ophør, eller pågribe personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have begået en forbrydelse.

Som ved anvendelse af f.eks. stav, vil det som udgangspunkt ikke være forsvarligt at anvende peberspray mod personer, der alene yder passiv modstand, og der stilles derfor krav om, at tjenestehandlingen skal være uopsættelig, samt at andre og mindre indgribende midler skal skønnes åbenbart uegnede. Derved præciseres og uddybes kravet om nødvendighed og forsvarlighed i en situation, hvor der bliver tale om at gribe ind over for passiv modstand.

Det må bero på en konkret vurdering og afvejning af flere forhold, herunder navnlig de mulige konsekvenser ved at undlade at gribe ind, om gennemførelse af en tjenestehandling er uopsættelig. Som udgangspunkt må tjenestehandlinger med henblik på at afværge forstyrrelser af vigtige samfuntsfunktioner, f.eks. kollektiv transport, brandslukning, ambulancekørsel, hjemmepleje mv., eller at bryde en blokade af en større færdselsåre anses for uopsættelige. Endvidere vil pågribelse/anholdelse af en gerningsmand ofte være en uopsættelig tjenestehandling, navnlig hvis den pågældende træffes under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af det forhold, der begrundet anholdelsen.

Passiv modstand kan udøves af en eller flere personer, og der kan være forskel i politiets muligheder for at anvende peberspray i de forskellige situationer. De konkrete omstændigheder, herunder f.eks. antallet af betjente over for antallet af personer, der modsætter sig politiets tjenestehandlinger, samt muligheden for forstærkning, spiller en væsentlig rolle ved vurderingen af, om tjenestehandlingen kan gennemføres ved hjælp af almindelig fysisk magtanvendelse, dvs. uden brug af magtmidlerne i §§ 17-20 a.

Hvis en eller ganske få personer yder modstand ved at forholde sig passivt, må det antages, at det næsten undtagelsesfrit vil være muligt at gennemføre tjenestehandlingen ved brug af almindelig fysisk magt.

Yder et større antal personer modstand ved at forholde sig passive, kan det efter omstændighederne være vanskeligere at gennemføre tjenestehandlingen ved hjælp af almindelig fysisk magtudøvelse. Hvis en sådan tjenestehandling ikke kan gennemføres ved hjælp af almindelig fysisk magtudøvelse må politiet først og fremmest overveje at anvende gas, og kun såfremt dette middel skønnes åbenbart uegnet, kan anvendelse af andre magtmidler, herunder peberspray, være berettiget. Der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til politilovens § 18 og § 19, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5937-5940.

Vurderingen af, hvilket magtmiddel der i en given situation er det mest hensigtsmæssige, må bero på en konkret vurdering af, hvad der i den pågældende situation er nødvendigt og forsvarligt. Der vil dog være situationer, hvor der generelt bør udvises særlig tilbageholdenhed med anvendelse af peberspray, f.eks. i tilfælde hvor et køretøj ønskes bragt til standsning eller i tilfælde, hvor en person er ilagt håndjern, jf. også de almindelige bemærkninger til dette lovforslag, punkt. 3.2 ovenfor.

I § 20 a, *stk.* 2, fastsættes det, at det før peberspray tages i brug mod en person, så vidt muligt skal tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge peberspray, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Det formelle krav om tilkendegivelse af, at peberspray i givet fald vil blive brugt, er en præcisering af de almindelige betingelser for magtanvendelse i politilovens § 16.

Enhver mundtlig ordre fra politiet anses i politilovens forstand som et påbud. Et påbud skal så vidt muligt følges op af en tilkendegivelse om, at politiet har til hensigt at bruge peberspray.

I nogle tilfælde vil der ikke være tid til at give påbud eller advare om brug af peberspray. I sådanne tilfælde kan politiet bruge peberspray umiddelbart.

Det fremgår af den foreslåede § 20 a, stk. 3, at såfremt politiets brug af peberspray mod en person har medført gener, der skønnes at kræve lægehjælp, skal vedkommende straks undersøges af en læge.

Det fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 25 c, stk. 1, at politiet efter anvendelse af peberspray så vidt muligt og i fornødent omfang skal tilbyde at afhjælpe gener forårsaget af, at en person har været eksponeret for peberspray.

Såfremt gener skønnes at kræve lægehjælp, skal politiet således tilkalde eller opsøge lægehjælp, så snart det konstateres, at gener ikke blot kan afhjælpes af politiet. Er der tvivl om, hvorvidt eventuelle gener kræver lægehjælp, skal lægehjælp rekvireres.

Bestemmelsen giver dog ikke politiet hjemmel til med magt at gennemtvinge lægehjælp til en person mod den pågældendes vilje, hvis denne skønnes at være i stand til at varetage sine egne interesser.

Til nr. 3

Det følger af politilovens § 21, stk. 1, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas. Af bestemmelsens stk. 2, følger, at justitsministeren i øvrigt kan fastsætte nærmere regler om politiets anvendelse af magt.

Politiets anvendelse af peberspray er med hjemmel i politilovens § 21 reguleret i bekendtgørelse nr. 978 af 21. september 2004 om politiets anvendelse af visse magtmidler mv. (magtanvendelsesbekendtgørelsen) som ændret ved bekendtgørelse nr. 1430 af 11. december 2007.

Politilovens § 21, stk. 1, foreslås ændret således, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om politiets anvendelse af peberspray svarende til politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas.

Den foreslåede ændring er en følge af, at politiets anvendelse af peberspray nu foreslås lovfæstet i politiloven. Der tilsigtes ikke i øvrigt ændringer i magtanvendelsesbekendtgørelsens §§ 25 a-25 d om politiets anvendelse af peberspray.

Til § 3

Ikrafttræden

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2017.

Til § 4

Territorial gyldighed

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Loven kan sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland ved kongelig anordning med de ændringer, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

§ 1. Foregår der i bestemte lokaler virksomhed på en måde, som systematisk indebærer strafbare handlinger, og som er egnet til at medføre ulempe og utryghed hos omkringboende, kan politidirektøren nedlægge forbud som nævnt i stk. 2 efter forudgående advarsel til den, der råder over lokalerne.

Stk. 2-4. [...]

§ 2. [...]

Stk. 2. Politiet bekendtgør et forbud som nævnt i § 1 ved skiltning og ved meddelelse i den lokale presse. Politiet giver endvidere særskilt meddelelse om forbuddet til den, der råder over lokalerne.

§ 6. På steder, hvor der efter lov om våben og eksplosivstoffer § 4, stk. 1, gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan politiet besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben, jf. stk. 2.

Stk. 2-4. [...]

I lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler, jf. lov nr. 471 af 7. juni 2001, som ændret ved § 14 i lov nr. 538 af 8. juni 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Forudgående advarsel kan dog undlades, hvis der inden for de seneste 3 måneder over for den, der råder over lokalerne, er nedlagt forbud vedrørende andre lokaler inden for en radius af 500 meter.«

2. I § 2, stk. 2, 1. pkt., ændres »den lokale presse« til: »et eller flere egnede medier«.

§ 2

I lov om politiets virksomhed, jf. lovekendtgørelse nr. 956 af 20. august 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, stk. 1, ændres »lov om våben og eksplosivstoffer § 4, stk. 1,« til: »lov om knive og blankvåben m.v. § 1«.

2. Efter § 20 indsættes:

» § 20 a. Peberspray må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfunds vigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller

6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig, og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

Stk. 2. Før peberspray tages i brug mod person, skal det så vidt muligt tilkendes gives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge peberspray, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af peberspray mod person medført gener, der skønnes at kræve lægehjælp, skal den pågældende straks undersøges af en læge«.

§ 21. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas.

Stk. 2. Justitsministeren kan i øvrigt fastsætte nærmere regler om politiets anvendelse af magt.

3. I § 21, *stk. 1*, ændres »politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas.« til »politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund, gas og peberspray.«

§ 3

Loven træder i kraft den 1. januar 2017.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.